



## ביאורים

ביומיים הקרובים נלמד את ביאור הרב קוק לדברי חז"ל כי 'חכם עדיף מנביא'.

לכל אחד יש בראשו תמונה על העולם, ותמונה זו, מתברר, חשובה יותר מהעולם עצמו. טובות מועטות יביאו לשמחה רבה אם הן מעבר לציפיות, וחיי פאר יעברו תוך סבל ותלונות אצל מי שבנה לעצמו בראש סיפור מסכן ולא הוגן לחייו. זהו כוח הדמיון. בהתאם לתמונה שבראש הוא מתייחס לאנשים, לעצמו, למציאות ולקב"ה. הדמיון יכול להרוס חיים - אילו ייצור לאדם עולם אפרורי ושלילי - ובכוחו גם לחבר אותו בצורה העמוקה ביותר אל הטוב והקודש, כשיבנה לו את המבט האמתי על המציאות - המבט האלוהי.

זהו כוחם של הנביאים. כשרונם התבטא ביכולת בלתי רגילה לחיות את העולם כמציאות רוחנית - וכל זה בצורה הכי מוחשית ומורגשת. הקדושה והמצוות, נשגבות הקב"ה וזוועת הרוע, הכל היה אצלם בצורה מוחשית, מה שהביא אותם למדרגה עצומה של חיבור לקודש ושל סלידה מהטומאה. חוזקם זה התבטא ביכולת מיוחדת להרשים את כל הרואה אותם. נאומיהם חדרו ללבבות, ואישיותם השאירה רושם עז.

אמנם, למעלתם הגבוהה הייתה מגבלה. רגש מוחשי כלפי הקדושה הופך אותה להיות חיה ו'בוערת', וזהו לא המצב האידיאלי בעבור חשיבה מעמיקה וקרה. כפי שלאחר אירועים טראומטיים, למשל, זקוקים למרחב של זמן כדי שתוכל להתפתח חשיבה צלולה.

זה היה חווקם של החכמים. דווקא בגלל ריחוקם הרגשי מהדברים, בהשוואה לנביאים, הדברים אצלם היו טעונים פחות וסוערים פחות, והם היו יכולים לנתחם בצורה קרה. הם היו יכולים להבין את אלו שרחוקים מהדברים, ולחשוב מה חסר אצלם בשביל לקרבם. לא היה ביכולתם ליצור להט ולזעזע שומעים, ולכן הם חיפשו את ההתנהגויות היומיומיות שיקדמו את העם. זה היה הפתח ליצירת בשורה חדשה: תקנות וגזרות. חוקים יומיומיים מחייבים.

כל זה - מכוח הנביאים. זעזועי הנביאים נשאר בעם. הנביאים הציגו את האידיאלים הגדולים בצורה חיה, ואף-על-פי שאנשי העם עדיין 'לא היו שם', חדרה אליהם השאיפה. כעת הם היו מוכנים לקבל מערכת שלמה של חובות יומיומיות, כשהמטרה ברורה לכולם.

## הרחבות

### • תפקיד הספרות

המשוררים והמליצים מתארים יפה את הדרת החיים בכלל, את כל פנותיהם היפות ביחוד הפוללות זרם רב וטל-חיים מרבה. תפקיד המשורר הוא לחשוף ולהאיר מחשבות, רגשות וחוויות חיים. דברים דומים על תפקידה של הספרות כותב הרב קוק בהקדמה לשיר השירים: "הספרות, ציורה וחיטובה, עומדים להוציא אל הפועל כל המושגים הרוחניים, המוטבעים בעומק הנפש האנושית. וכל זמן שחסר גם שרטוט אחד הגנוז בעומק הנפש, שלא יצא אל הפועל - עוד יש חובה על עבודת האמנות להוציא" [עולת ראייה ב עמ' ג]. עם זאת, מסייג הרב קוק ומוסיף ש"רק את אותם האוצרות שבהפתחם מבסמים הם את אויר המציאות, טוב ויפה לפתח" [שם].

גם ביחס לעבודת התשובה מצייין הרב קוק את חשיבות הספרות: "רגשי התשובה בכל הוד יפעתם, בכל דכדוכי נפשם היותר עמוקים, מוכרחים להיגלות בספרות, למען ילמד דור התחיה את התשובה בעומק נפש, בתכונה חיה ורעננה, ושב ורפא לו" [אורות התשובה יז, ה]. לדבריו, על הספרות לשקף את תהליכי הנפש הפנימיים שעוברים האדם והאומה. שיקוף של תחושות ומאווים טובים, מחוללים רצון להתקדמות אצל הקורא, "ושב ורפא לו".

לעילוי נשמת מו"ר הרב שאול בן הרב בנימין ישראלי זצ"ל  
לבריאות והצלחת משה לוי בן הענה פערל הי"ו

בנהג שבעולם, המשוררים והמליצים מתארים יפה את הדרת החיים בכלל, את כל פנותיהם היפות ביחוד הפוללות זרם רב וטל-חיים מרבה, הם יודעים גם להציג לראיה את הפעור הפללי של הקלקולים שבחיים ולמחות נגדם בכל תקף. אבל לחדר לתוך-תוכם של כל הגורמים הפרטיים, איך מכשירים את החיים ומעמידים אותם על הבסיס הטוב ואיך משמרים אותם מפל קלקלה גם קטנה שבקטנות, שסופה להעלות שרטון גדול ולהרס הרבה מאד, דבר זה אין לו עסק עם כח-המדמה החם והעז, כי-אם עם החכמה המדיקת. כאן תחל עבודת הרופאים, החסכנים, המודדים, השופטים, וכל החכמים המעשיים.

למעלה מזה, הנבואה ראתה את זרם הקלקלה הגדולה של עבודה-זרה בישראל ומחיתה נגדו בכל עז, את הדרת נעם ד' אחד אלהיו ותתארהו בכל יפי זוהר, את ההשחתה של כל הפרעות המוסריות, רצון דלים, עשק אביונים, רצח ונאוף, חמס נשד, ותמלא רוח אלהים להושיע ולגדר ברום שיח קדש.

(אורות, זרעונים, חכם עדיף מנביא)

הדרת - הדר, יופי. לראיה - לעין כול. להעלות שרטון - להפוך לנזק חמור (ע"פ המדרש "רד גבריאל ונעץ קנה בים, ועלה בו שירטון (נעשה אי גדול בים), ועליו נבנה כרך גדול של רומי" (שבת נו)). כח המדמה - כוח הדמיון של המשוררים והסופרים. הפרעות - הקלקולים. רצון - שבירת.

